

[41] *Esperantisto*

Cosa sia davvero un esperantista (*esperantisto*) è difficile dire, soprattutto senza frequentare il movimento.

Vi è da un lato la definizione data dallo stesso Zamenhof al quinto punto della “Dichiarazione di Boulogne” che, al termine del primo Congresso internazionale nel 1905 [**> 13**], era stata sottoscritta per ribadire l’essenza dell’esperantismo e alcuni suoi concetti chiave:

1. Nel primo punto si chiarisce che l'esperantismo non è un movimento [**> 8**] che vuole la soppressione delle lingue, bensì proporre una soluzione di lingua franca internazionale. Si solleva l'esperantismo da idee diverse di singoli esperantisti sul movimento: *La Esperantismo estas penado disvastigi en la tuta mondo la uzadon de lingvo neŭtrale homa, kiu "ne entrudante sin en la internan vivon de la popoloj kaj neniom celante elpuŝi la ekzistantajn lingvojn naciajn", donus al la homoj de malsamaj nacioj la eblon kompreniĝadi inter si, kiu povus servi kiel paciga lingvo de publikaj institucioj en tiuj landoj, kie diversaj nacioj batalas inter si pri la lingvo, kaj en kiu povus esti publikigataj tiuj verkoj, kiuj havas egalan intereson por ĉiuj popoloj. Ĉiu alia ideo aŭ espero, kiun tiu aŭ alia Esperantisto ligas kun la Esperantismo, estos lia afero pure privata, por kiu la Esperantismo ne respondas.*
2. Nel secondo punto si fa constatare che effettivamente dopo gli anni di uso l'esperanto si è dimostrato in grado di far comunicare i popoli e che altri progetti, solo teorici, non hanno avuto gli stessi risultati: *Ĉar en la nuna tempo neniu esploranto en la tuta mondo jam dubas pri tio, ke lingvo internacia povas esti nur lingvo arta, kaj ĉar el ĉiuj multegaj provoj, faritaj en la daŭro de la lastaj du centjaroj, ĉiuj prezentas nur teoriajn projektojn, kaj lingvo efektive finita, ĉiuflanke elprovita, perfekte vivipova kaj en ĉiuj rilatoj pleje taŭga montriĝis nur unu sola lingvo Esperanto, tial la amikoj de la ideo de lingvo internacia, konsciante ke teoria disputado kondukos al nenio kaj ke la celo povas esti atingata nur per laborado praktika, jam de longe ĉiuj grupiĝis ĉirkaŭ la sola lingvo Esperanto kaj laboras por ĝia disvastigado kaj riĉigado de ĝia literaturo.*
3. Nel terzo punto viene ribadito il rifiuto di Zamenhof [**> 1**] ai diritti sull'esperanto, e quindi l'appartenenza dell'esperanto all'umanità e non a singoli, per qualsiasi scopo sia possibile usarla. Proprietari spirituali ne sono invece i migliori scrittori: *Ĉar la aŭtoro de la lingvo Esperanto tuj en la komenco rifuzis unu fojon por ĉiam ĉiujn personajn rajtojn kaj privilegiojn rilate tiun lingvon, tial Esperanto estas "nenies propraĵo", nek en rilato materiala, nek en rilato morala. Materiala mastro de tiu ĉi lingvo estas la tuta mondo kaj ĉiu deziranto povas eldonadi en aŭ pri tiu ĉi lingvo ĉiajn verkojn, kiajn li deziras, kaj uzadi la lingvon por ĉiaj eblaj celoj; kiel spiritaj mastroj de tiu ĉi lingvo estos ĉiam rigardataj tiuj personoj, kiuj de la mondo Esperantista estos konfesataj kiel la plej bonaj kaj plej talentaj verkistoj en tiu ĉi lingvo.*
4. Nel quarto punto viene "legalizzata" l'evoluzione della lingua. A patto che si rispettino le linee guida del *Fundamento de Esperanto* [**> 4**], la lingua può anche essere diversa nell'uso da quella progettata da Zamenhof, che però viene proposto come modello da imitare, in favore dell'unità della lingua: *Esperanto havas neniun personan leĝdonanton kaj dependas de neniu aparta homo. Ĉiuj opinioj kaj verkoj de la kreinto de Esperanto havas, simile al la opinioj kaj verkoj de ĉiu alia Esperantisto, karakteron absolute privatan kaj por neniu devigan. La sola unu fojon por ĉiam deviga por ĉiuj Esperantistoj fundamento de la lingvo Esperanto estas la verketo "Fundamento de Esperanto", en kiu neniu havas la rajton fari ŝanĝon. Se iu dekliniĝas de la reguloj kaj modeloj donitaj en la dirita verko, li neniam povas pravigi sin per la vortoj "tiel deziras aŭ konsilas la aŭtoro de Esperanto". Ĉiun ideon, kiu ne povas esti oportune esprimita per tiu materialo, kiu troviĝas en la "Fundamento de*

Esperanto", ĉiu Esperantisto havas la rajton esprimi en tia maniero, kiun li trovas la plej ĝusta, tiel same, kiel estas farate en ĉiu alia lingvo. Sed pro plena unueco de la lingvo al ĉiuj Esperantistoj estas rekomendate imitadi kiel eble plej multe tiun stilon, kiu troviĝas en la verko de la kreinto de Esperanto, kiu la plej multe laboris por kaj en Esperanto kaj la plej bone konas ĝian spiriton.

5. Il quinto punto, infine, dà la definizione di esperantista: così può essere chiamato chiunque apprenda la lingua internazionale [> 43], indipendentemente dagli scopi o dall'aderenza al movimento: *Esperantisto estas nomata ĉiu persono, kiu scias kaj uzas la lingvon Esperanto tute egale por kiaj celoj li ĝin uzas. Apartenado al ia aktiva societo Esperantista por ĉiu Esperantisto estas rekomendinda, sed ne deviga.*

(cf. http://it.wikipedia.org/wiki/Dichiarazione_di_Boulogne; il testo completo in italiano si può trovare su http://it.wikisource.org/wiki/Dichiarazione_di_Boulogne; il testo in esperanto è da http://eo.wikisource.org/wiki/Bulonja_deklaracio. Una traduzione italiana di E. Belluco, preceduta da un'introduzione esplicativa, si può trovare anche in C. Minnaja, *Lazzaro Ludovico Zamenhof. Antologia*, Federazione Esperantista Italiana, Milano 2009: 138-142).

Dall'altro lato, l'ironia poetica di Gyula Baghy (avrete un profilo dell'autore più in là [> 119]) così lo dipinge:

Estas mi esperantisto **Io sono un esperantista**

*Verda stelo sur la brusto
iom palas pro la rusto.
Mi ne estas purigisto;
estas mi esperantisto.*

La verda stelo [> 48] sul petto
è un po' pallida per la ruggine.
Non sono un addetto alle pulizie;
io sono un esperantista.

*Kuŝas ie sub tegmento
"Netuŝebla Fundamento".
Tuŝu ĝin nur la Mefisto;
estas mi esperantisto.*

Giace sotto il tetto
"l'intoccabile *Fundamento*" [> 4].
Lo tocchi solo Mefistofele;
io sono un esperantista.

*Polvkovrite sur bretaro
putras mia SAT-vortaro.
Tedas min la vorto-listo;
estas mi esperantisto.*

Coperto di polvere sulla scansia
marcisce il dizionario.
Mi annoia la lista dei termini;
io sono un esperantista.

*Gramatikon mi ne konas
kaj gazeton ne abonas...
Librojn legu la verkisto;
estas mi esperantisto.*

Non conosco la grammatica
e non mi abbono al giornale ...
I libri li legga chi li scrive;
io sono un esperantista.

*Mi parolas kun rapido:
"Bonan tagon! Ĝis revido!"
Ĝi sufiĉas por ekzisto;
estas mi esperantisto.*

Dico rapidamente:
"Buon giorno! Arrivederci!"
È sufficiente per esistere;
io sono un esperantista.

*Pionirojn mi kritikis,
la gvidantojn dorne pikas
kaj konspiras kun persisto;
estas mi esperantisto.*

Critico i pionieri del movimento,
pungo come una spina chi lo guida
e cospiro con tenacia;
io sono un esperantista.

*Por la venko mi esperas,
sed neniom mi oferas.
Mi ne estas ja bankisto;
estas mi esperantisto.*

Spero per la vittoria,
ma non offro nulla.
Non sono mica un bancario;
io sono un esperantista.

*Se baraktas en la krizo
la movado, organizo,
helpas mi nur per rezisto;
estas mi esperantisto.*

Se si dibatte nella crisi
il movimento [**> 8**], l'organizzazione,
aiuto solo in modo passivo;
io sono un esperantista.

*Flugas per facila vento
el la buŝo Nova Sento.
Ĝi sufiĉas por sofisto;
estas mi esperantisto.*

Vola su un facile vento
dalla bocca il *Nova Sento* [**> 89**].
Basta al sofista;
io sono un esperantista.

*Post la mort' ĉe tombo mia
staros "rondo familia",
nekrologos ĵurnalista:
estis li esperantisto.*

Dopo morto alla mia tomba
starà la *rondo familia* [**> 75**],
e un giornalista per necrologio dirà:
era un esperantista.

L'esperantista è anche colui che “combatte” per l'ideale: abbiamo già incontrato il concetto di (*kun*)*batalanto* [**> 19**], “colui che lotta (insieme)” per la *fina venko* {“vittoria finale”} [**> 50**] dell'esperanto; così ne parla Zamenhof nel suo discorso al Secondo Congresso Universale (Ginevra, 28.08.1906), unitamente al concetto di *sankta* che, come già visto [**> 5**], è ricorrente nel pensiero esperantista:

Se ni, batalantoj por Esperanto, propravole donis al la vasta mondo plenan rajton rigardi Esperanton nur de ĝia flanko praktika kaj uzadi ĝin nur por nia utilo, tio ĉi kompreneble al neniuj donas la rajton postuli, ke ni ĉiuj vidu en Esperanto nur aferon praktikan. Bedaŭrinde en la lasta tempo inter la Esperantistoj aperis tiaj voĉoj, kiuj diras: "Esperanto estas nur lingvo; evitu ligi eĉ tute private la Esperantismon kun ia ideo, ĉar alie oni pensos ke ni ĉiuj havas tiun ideon, kaj ni malplaĉos al diversaj personoj, kiuj ne amas tiun ideon!" Ho kiaj vortoj! El la timo, ke ni eble ne plaĉos al tiuj personoj, kiuj mem volas uzi Esperanton nur por aferoj praktikaj por ili, ni devas ĉiuj elŝiri el nia koro tiun parton de la Esperantismo, kiu estas la plej grava, la plej sankta, tiun ideon, kiu estis la ĉefa celo de la afero de Esperanto, kiu estis la stelo, kiu ĉiam gvidadis ĉiujn batalantojn por Esperanto! Ho, ne, ne, neniam! Kun energia protesto ni forĵetas tiun ĉi postulon. Se nin, la unuajn batalantojn por Esperanto, oni devigos, ke ni evitu en nia agado ĉion idean, ni indigne disŝiros kaj bruligos ĉion, kion ni skribis por Esperanto, ni neniigos kun doloro la laborojn kaj oferojn de nia tuta vivo, ni forĵetos malproksimen la verdan stelon, kiu sidas sur nia brusto, kaj ni ekkrios kun abomeno: "Kun tia Esperanto, kiu devas servi ekskluzive nur al celoj de komerco kaj praktika utileco, ni volas havi nenion komunan!" Venos iam la tempo, kiam Esperanto, fariĝinte posedaĵo de la tuta homaro, perdos sian karakteron idean; tiam ĝi fariĝos jam nur lingvo, oni jam ne batalados por ĝi, oni nur tirados el ĝi profiton. Sed nun, kiam preskaŭ ĉiuj Esperantistoj estas ankoraŭ ne profitantoj, sed nur batalantoj, ni ĉiuj konscias tre bone, ke al laborado por Esperanto instigas nin ne la penso pri praktika utileco, sed nur la penso pri la sankta, granda kaj grava ideo, kiun lingvo internacia en si enhavas.

Se noi, combattenti per l'esperanto, abbiamo dato spontaneamente a tutto il mondo il pieno diritto di considerare l'esperanto solo dal suo lato pratico e di usarlo solo per il proprio utile, questo ovviamente non dà a nessuno il diritto di esigere che noi tutti dobbiamo vedere

nell'esperanto solo una faccenda pratica. Purtroppo negli ultimi tempi tra gli esperantisti si sono udite voci che dicono: "L'esperanto è solo una lingua; evitate di collegare l'esperantismo anche solo privatamente con qualche idea, perché altrimenti si penserà che noi tutti abbiamo questa idea, e non piaceremo a diverse persone che non amano quell'idea!" Oh, che parole! Per il timore che forse non piaceremo a quelle persone che vogliono usare l'esperanto solo per loro scopi pratici, noi tutti dobbiamo strappare dal nostro cuore quella parte dell'esperantismo che è la più importante, la più santa, quella idea che è il principale scopo della causa esperantista, che è la stella che sempre ha guidato tutti i combattenti per l'esperanto! Oh, no, no, mai! Protestiamo vivamente e respingiamo questa pretesa. Se noi, primi combattenti per l'esperanto, saremo obbligati ad evitare nella nostra attività ogni aspetto ideale, noi con indignazione strapperemo e bruceremo tutto quello che abbiamo scritto, annienteremo con dolore il lavoro ed i sacrifici di tutta la nostra vita, getteremo lontano la stella verde che è sul nostro petto, e grideremo con abominio: "Con un tale esperanto, che deve servire esclusivamente agli scopi del commercio e dell'utilità pratica, non vogliamo avere nulla in comune!" Verrà un tempo in cui l'esperanto, diventato possesso dell'umanità intera, perderà il suo carattere ideale; allora diventerà ormai soltanto una lingua, non si combatterà per questa, ma se ne trarrà solo profitto. Ma ora, quando quasi tutti gli esperantisti sono ancora non profittatori, ma sono combattenti, noi tutti siamo ben consapevoli che al lavoro per l'esperanto ci spinge non il pensiero di una utilità pratica, ma solo il pensiero di una santa, grande ed importante idea, che la lingua internazionale racchiude in sé [trad. E. Belluco, in C. Minnaja, *Lazzaro Ludovico Zamenhof. Antologia*, Federazione Esperantista Italiana, Milano 2009: 212].

Kontraŭ peko batalu, sed pekanton ne tuŝu [1187] "Combatti contro il peccato, ma non toccare il peccatore".

(da <http://www.blogseitb.com/curiosidades/tag/persecucion-al-esperanto/>)